

ванням особливостей національного законодавства, стану економіки, криміногенної ситуації та інших показників.

Здійснення зазначених та інших заходів, на нашу думку, у тісному співробітництві державних, фінансових, банківських та інших установ з правоохоронними органами повинні сприяти попередженню, виявленню та розслідуванню злочинів, пов'язаних з легалізацією незаконних прибутків та зробити більш ефективною боротьбу з економічною та організованою злочинністю в цілому.

Надійшла до редакції 16.01.2000

Список літератури:

1. Kroll S.R. Some thoughts on law enforcement and stored value products // *Butterworths Journal of International Banking and Financial Law*. 1997. January, P. 3-5.
2. Kranden L. Features of inquiry // *Police review*. 1997. January, P. 30-33.

В.Т. Комзюк

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІСКАЦІЇ ПРЕДМЕТІВ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ

Конфіскація предметів порушень митних правил є адміністративним стягненням, тобто мірою відповідальності, правовим наслідком проступку. Як зазначається в ст.23 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КпАП України), ці стягнення застосовуються з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами. Конфіскація означає примусову безоплатну передачу майна у власність держави (ст.29 КпАП України). Адміністративне законодавство допускає конфіскацію лише конкретного майна: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, і грошей, одержаних в результаті вчинення такого правопорушення. Конфісковано може бути, як правило, предмет, який є в особистій власності порушника.

Конфіскація за порушення митних правил застосовується на підставах і у порядку, визначених Митним кодексом України (далі – МК України). Відповідно до цього Кодексу конфіскацію як додаткове адміністративне стягнення передбачено за цілий ряд порушень: недоставлення в митний орган України предметів та документів (ст.109); видачу предметів без дозволу митного органу України (ст.112); порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення предметів (ст.113); порушення зобов'язання про транзит (ст.114); переміщення предметів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю (ст.115); переміщення предметів через митний кордон України поза митним контролем (ст.116); зберігання, перевезення чи придбання предметів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від такого контролю (ст.117) і недекларування предметів чи

декларування їх не своїм найменуванням (ст. 118). Разом з тим Митний кодекс не встановлює загальних правил застосування конфіскації.

На сьогодні щодо застосування конфіскації існують нормативні протиріччя, які потребують вирішення на законодавчому рівні. Так, у ч.6 ст.41 Конституції України передбачено, що конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом. Враховуючи те, що Конституція України має найвищу юридичну силу, необхідно внести відповідні поправки до чинного КпАП України щодо розгляду справ про правопорушення, за вчинення яких передбачено застосування конфіскації. До прийняття Конституції України рішення про застосування конфіскації крім районних (міських) судів (суддів) могли приймати від імені митних органів начальники або заступники начальників митниць. 1 листопада 1996 р. Пленумом Верховного Суду України було прийнято постанову «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» [1], де зроблено спробу вирішити зазначене протиріччя. Відповідно до цієї постанови справи про адміністративні правопорушення, за вчинення яких законом передбачено конфіскацію приватного майна особи, повинні розглядатися тільки судами. Разом з тим в наш час Пленум Верховного Суду України не має права на офіційне тлумачення законів, не кажучи вже про Конституцію, воно належить до виключної компетенції Конституційного Суду України. Тому, на нашу думку, це питання необхідно вирішити на законодавчому рівні, для чого слід внести відповідні доповнення до ст.221 КпАП України та ст. 121 МК України.

Слід також звернути увагу на те, що в більшості згаданих статей МК України конфіскація передбачається як альтернативне стягнення, тобто вона може і не застосовуватися. Виникає запитання, чи обов'язково всі справи про порушення митних правил, за які передбачено конфіскацію, має розглядати суд (суддя)? Адже Конституція не встановлює підвідомчості справ, а лише закріплює судовий порядок застосування конфіскації. Логічно зробити висновок, що рішення у справі про порушення митних правил може прийняти також і митний орган, він тільки не може застосувати конфіскацію [3]. Тому в справах про порушення митних правил, за які конфіскація передбачається як альтернативне стягнення, слід встановити також і альтернативну підвідомчість. Тобто справа спочатку розглядається митним органом, який може застосувати до порушника штраф, прийняти рішення про припинення справи відповідно до закону. Якщо ж він вважає необхідним застосування до порушника конфіскації - передає справу до суду. Подібні правила підвідомчості в наш час діють щодо справ про деякі адміністративні проступки, за які передбачено застосування адміністративного арешту (ст.173, ч.3 ст.178 КпАП України).

В ст. 29 КпАП України слушно було б, на нашу думку, встановити також обмеження на застосування конфіскації до посадових осіб, оскільки власниками відповідних предметів є не вони, а юридичні особи, яких вони представляють. Причому, ці юридичні особи можуть бути і державними підприємствами, тобто конфіскація в цих випадках взагалі неможлива, тому що зазначені предмети в цьому разі перебувають у державній власності, конфіскація якої є безглуздом.

На практиці зустрічаються також випадки, коли судом застосовується часткова конфіскація предметів порушень митних правил, коли частина їх іде у власність держави (як правило, менша), а друга, більша, повертається правопорушнику [2]. Таке рішення, як і незастосування конфіскації у випадках, коли закон встановлює її безальтернативність, є суттєвим порушенням законності. Тим самим втрачається виховний вплив провадження в справах про порушення митних правил, а робота, здійснена митними органами для притягнення винного до адміністративної відповідальності, виявляється малоефективною.

Надійшла до редколегії 17.03.2000

Список літератури:

1. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1.11.1996 р. // Юридическая практика. 1997. № 6. 2. Бабенко І. Митники проти контрабанди // Уряд. кур'єр. 1999. 12 травня. 3. Як боротися проти порушень митних правил? Запитання-відповіді // Вісник Академії митної служби України. 1999. № 2. С. 46-52.

П.В.Федоров

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Становлення України як незалежної правової держави обумовило необхідність проведення реформи правової системи. Нові економічні процеси, перехід до ринкової економіки не могли не відбитися і на адміністративному праві - фундаментальній галузі публічного права. Це стосується і запровадження адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Аналіз загальних положень теорії права однозначно вистікає, що юридичні особи можуть бути суб'єктами тільки цивільно-правової відповідальності. У Кодексі України про адміністративні правопорушення [1] (далі - КпАП) використовується термін "особа", але при цьому не уточнюється про яку особу, як суб'єкта адміністративної відповідальності, йдеться. Разом з тим, проаналізувавши ряд норм КпАП (про вік, з якого настає адміністративна відповідальність, про відповідальність неповнолітніх, про відповідальність посадових осіб і т.ін.), можна прийти до висновку, що основним суб'єктом адміністративної відповідальності в Україні є фізична особа.

Розвиток підприємництва, заснованого на різних формах власності, а також і інші об'єктивні причини спонукали Верховну Раду України прийняти кілька законодавчих актів, які визнають юридичні особи поряд із фізичними особами суб'єктами адміністративної діяльності. Це закони України: «Про зайнятість населення» від 1.03.1991 р., «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р., «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» від 14.10.1994 р., «Про виключну (морську) економічну зону України» від 16.05.1995 р. та ін.